

Irány az egészség!

Az afázia nem demencia!

Afáziás betegekkel dolgozó klinika logopédusként, gyakran találkozom hozzátartozók részéről azzal a tévhitel, hogy a stroke-on átesett afáziás betegnél egyértelmű, hogy mentális állapotukban is nagyfokú hanyatlás áll be.

Volt olyan beteg, aki elmesélte, hogy a környezete milyen lemondóan beszélt - sokszor a füle hallatára- nemcsak a fizikai , de a várható szellemi állapotáról is . (Az illető azóta újra rendszeres újság olvasó és internet használó, féloldali bénulása ellenére a házkörül adódó feladatokat is elvégzi.) Előbbiek miatt tartom fontosnak tisztázni, hogy az afáziának nem egyértelmű velejárója a szellemi leépülés. Igaz ez annak ellenére, hogy az agyi katasztrófa közel 9 - 10 szeresére növeli a szellemi hanyatlás valószínűségét.

Először határozzuk meg, mit jelent az afázia!

Valamilyen (mechanikus, vagy organikus) agyi katasztrófa következtében sérül a beszédközpont. Előfordul, hogy a beteg nem érti a beszédet, vagy érti, de nem tudja elmondani, amit szeretne . Az egyik leggyakoribb kísérő tünet, amikor a beteg tudja, hogy mit szeretne mondani, de a megfelelő szót nem találja, sokszor mást mond helyette. A tévhit tehát innen ered. A beteg nem azt mondja amit akar, hanem azt, ami sokszor akaratlanul kicsúszik a száján. Tudja mennyi 5x5, de a verbális blokkok és a szómeztalálási nehézségek miatt nem sikerül kimondani a megfelelő szót.

Nem ritka, hogy afáziás betegek újra tanulnak írni, olvasni. Ez azonban mégsem hasonlítható össze a gyermekkorban való olvasás tanulással. Az afáziás ember számára nem a betű, vagy szó felismerése, hanem a kimondása jelenti a nehézséget. Felismeri , némán el tudja olvasni az elé tett szöveget, de a verbális terület motoros funkcióinak sérülése miatt a hangindítás, egy – egy szó megkezdése, vagy egy egyszerű kép megnevezése, már komoly nehézséget jelent. A passzív szókincs aktiválására, a beszédmotorikum kondicionálására sokszor hívjuk segítségül a terápia részeként az automatizmusokat.

Előfordul, hogy a "Milyen nap van ma?" – kérdésre csak úgy tud felelni a beteg, ha a hét napjait hétfő, kedd, szerda,.. végigmondja, s e közben választja ki a megfelelő szót. Tehát, nem időorientációs zavar lépett föl (ami gyakori tünete a szellemi hanyatlásnak), hanem a hangindítási nehézség, a verbális blokk, ami gátolja a megfelelő szó kimondását.

Mi a helyzet a demenciánál?

Ebben az esetben az agy – pl. érederetű – megbetegedése elsődlegesen szellemi hanyatlást okoz, ami az alábbiakban nyilvánulhat meg:

1. a memória állapotának folyamatos romlása,
2. az aktív szókincs ugrásszerű csökkenése,
3. beszűkülő gondolkodás,
4. ítéletalkotás zavara.

Természetesen, a különbségeket, esetleges átfedéseket és hasonlóságokat még hosszasan lehetne sorolni és elemezni. A lényeges dolognak azonban azt tartom, hogy a betegek és hozzátartozók számára egyértelmű legyen:

Igaz, hogy az afázia nem gyógyítható, de kitartó terápiás munkával, tanulással az életminőség mentális és fizikális téren is nagymértékben javítható.

Varga Sarolta
klinikai logopédus

2014. augusztus 06.